

Bijlage 6 Afwegingskader delen van informatie zonder toestemming jeugdige/ouders

Beroepsgeheim

Naast algemene privacyregels die een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens bewaken, hebben alle professionals die hulp, behandeling, zorg of ondersteuning bieden aan jeugdigen en/of zijn ouders, een beroepsgeheim. Doel van dit beroepsgeheim is de drempel tot de hulp zo laag mogelijk te maken, zodat iedereen zich vrij voelt om zich met zijn zorgen en problemen tot de hulpverlening te wenden.

Kern van het beroepsgeheim is dat de professional toestemming van betrokkene nodig heeft om informatie over hem met anderen te delen. Het beroepsgeheim dwingt hulpverleners om open over hun zorg met betrokkene te spreken en hen te vertellen waarom ze het delen van informatie met anderen nodig is. Dit sluit ook aan bij de doelstelling van de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning, namelijk het benutten van de eigen kracht van burgers en de burger zoveel mogelijk de eigen regie laten houden over zijn leven en over de hulp die hij al dan niet krijgt. *Niet praten over de cliënt maar met de cliënt.*

Het beroepsgeheim ontstaat door *de aard van de relatie met de cliënt*, ongeacht bij wie de professional in dienst is of wat de functienaam van de professional is. De hulpverlener die op enigerlei wijze hulp, begeleiding of ondersteuning biedt, heeft door het type relatie met de cliënt, een beroepsgeheim.

Het beroepsgeheim van medische hulpverleners is vastgelegd in artikel 88 Wet BIG en artikel 7:457 BW (Wgbo). Het beroepsgeheim van jeugdhulpverleners staat in artikel 7.3.11 Jeugdwet. Alle andere hulpverleners die begeleiding, hulp of ondersteuning bieden, vallen onder het zgn. algemene beroepsgeheim. Dit algemene beroepsgeheim wordt afgeleid uit de algemene privacy bepalingen van artikel 8 EVRM, artikel 10 Grondwet en artikel 272 Wetboek van Strafrecht. Dit laatste artikel bepaalt dat het door hulpverleners openbaar maken van een geheim van een cliënt onder voorwaarden strafbaar is. Vaak hebben beroepsverenigingen hun beroepsgeheim nader uitgewerkt in een beroepscode.

Toestemming

De professional mag informatie die valt onder het beroepsgeheim alleen delen met anderen als dit noodzakelijk is en hij daarvoor toestemming heeft van de cliënt. De wet stelt geen eisen aan de vorm van de toestemming. Geadviseerd wordt om voor de toestemming het toestemmingsformulier in **bijlage 5** te gebruiken.

Aan wie moet toestemming worden gevraagd?

De Wgbo en de Jeugdwet geven duidelijke leeftijdsgrenzen voor het vragen van toestemming. Is de jeugdige nog geen 12 jaar, dan moet de toestemming worden gevraagd aan de wettelijk vertegenwoordiger van de jeugdige. Is de jeugdige 12 jaar of ouder, dan moet aan hem zelf toestemming worden gevraagd voor het verstrekken van zijn gegevens aan anderen. Indien de informatie ook betrekking heeft op zijn ouders of over de gezinssituatie is ook toestemming nodig van de ouders.

Indien sprake is van gescheiden ouders die beiden gezaghebbend zijn, dan is toestemming nodig van beide gezaghebbende ouder. Echter, als professional mag je er in de regel van uitgaan dat de gezaghebbende ouder die toestemming geeft voor de verstrekking van gegevens, dat in- of expliciet mede doet uit naam van de andere gezaghebbende ouder.

Op deze regel gelden drie uitzonderingen. Je hebt ook toestemming van de andere gezaghebbende ouder nodig als de gegevens die je wilt verstrekken:

- ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor het kind en/of voor de gezag hebbende ouder(s);
- (ook) gaan over de andere gezaghebbende ouder of juist deze gezaghebbende ouder raken;
- gevoelig liggen bij de andere gezaghebbende ouder en er daarom redenen zijn om te veronderstellen dat hij/zij het niet met deze verstrekking eens zou kunnen zijn.

Wanneer een van de twee gezaghebbende ouders geen toestemming verleent, weegt de wil van de weigeraar het zwaarst. De professional moet dan handelen alsof er geen toestemming is verleend.

Verstrekken van informatie zonder toestemming

Het beroepsgeheim is niet absoluut. Ook als de hulpverlener geen toestemming kan vragen of als hij geen toestemming krijgt voor het verstrekken van informatie, kan het vanwege zwaarwegende belangen van de jeugdigen en/of zijn ouders, noodzakelijk zijn om toch informatie uit te wisselen. De professional maakt een eigen afweging, conform de voor hem geldende professionele standaard, of zich een conflict van plichten voordoet of goed hulpverlenerschap het verstrekken van persoonsgegevens verlangt (artikel 6 aanhef en onder e van het Convenant).

Is het verstrekken van informatie over de cliënt of het gezin noodzakelijk in verband met de veiligheid van de cliënt of een ander, dan kan sprake zijn van een conflict van plichten. De hulpverlener zit dan als het ware in de knel omdat twee plichten met elkaar botsen: de plicht om te zwijgen omdat er geen toestemming is én de plicht om iemand de hulp te bieden die hij dringend nodig heeft. In zo'n situatie kan de plicht om hulp te bieden, door informatie te delen met een ander, het zwaarst wegen.

Afwegingskader

Het beantwoorden van de volgende vragen, leidt tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Welk zwaarwegend (vitaal) belang van de cliënt of van een ander wil ik behartigen door de gegevens te verstrekken?
2. Kan dit belang ook worden behartigd zonder dat ik gegevens verstrek?
3. Is het, gelet op de veiligheid van alle betrokkenen, echt niet mogelijk en verantwoord om in gesprek te gaan en om toestemming te vragen en zo ja: heb ik me voldoende ingespannen om deze toestemming te krijgen?
4. Weegt de veiligheid van de cliënt of een ander; of de noodzaak om hem anderszins te beschermen of hulp te bieden, op tegen het belang dat de cliënt heeft bij geheimhouding?
5. Als ik besluit te spreken: aan wie moet ik dan welke informatie geven om de situatie van de cliënt of een ander daadwerkelijk te verbeteren?

Een besluit om zonder toestemming gegevens aan anderen te verstrekken, dient zorgvuldig te worden vastgelegd zodat duidelijk is waarom het niet mogelijk was om toestemming te vragen of te krijgen, welke afweging er is gemaakt, wie hierover is geraadpleegd, aan wie de gegevens zijn verstrekt, welke gegevens zijn verstrekt en of de cliënt is geïnformeerd over het verstrekken van de gegevens.